

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Trondheim kommune
Postboks 2300 Sluppen
7004 TRONDHEIM

Vår dato: 29.10.2019
Vår ref.: 201910594-4
Arkiv: 311
Deres dato:
Deres ref.:

Saksbehandler:
Arnljot Einride Strømseng
22959757/aes@nve.no

Trondheim kommune, kommunalteknikk - Tillatelse til midlertidig nedtapping for Theisendammen og Baklidammen - Trondheim kommune

Vi viser til deres søknad av 07.10.2019 om tillatelse til midlertidig nedtapping av Theisendammen og Baklidammen.

Om søknaden

Trondheim kommune skal utføre arbeider på Theisendammen i Ilavassdraget. Theisendammen er et konsesjonsfritt anlegg i konsekvensklasse 4 etter damsikkerhetsforskriften.

Bakgrunnen for tiltaket er nye flomberegninger som tilsier at dagens flomløp ikke har tilstrekkelig flomavledningskapasitet. Flomberegninger og teknisk plan for tiltaket er oversendt og godkjent av NVE. Dokumenter og korrespondanse knyttet til dette finnes på sak NVE saksnummer 200705002. Følgende tiltak skal gjennomføres: Eksisterende gangbru inkludert pillarer under brua skal fjernes. Overløpslengden under brua skal utvides, dvs. deler av damkrona må fjernes. Flomløp skal rehabiliteres og det skal etableres ny overløpsterskel og ny påstøp nedstrøms dammen. Ny, lengre og bredere gangbru skal bygges. Det skal også skiftes ut et rekkverk og monteres lys på nedstrøms side av dammen, inkl. ny betongbrystning.

For å kunne utføre arbeidet på dammen på en sikker måte må Theisendammen tappes ned, slik at faren for overtopping i anleggsperioden reduseres. Det er i tillegg lagt opp til en nedtapping av Baklidammen som ligger oppstrøms Theisendammen. Dette vil gi en buffer mot overtopping dersom det skulle inntreffe større nedbørshendelser i anleggsperioden.

Tiden vannene er nedtappet er beregnet fra 12 til 20 uker avhengig av tiltaksgjennomføring og tilsig. Nedtappingen vil skje gjennom bunntappeløpet i dammene. For å oppnå en tilstrekkelig sikkerhet må Theisendammen tappes ned ca. 4 meter under normalt nivå, som tilsvarer HRV 153,04 moh. Dypeste punkt i magasinet er ca. 11,4 meter under dette. Beregnet vannvolum ved fylt magasin er 328.000 m³, gjenværende volum ved 4 meter nedtapping vil være ca. 146.000 m³. Ved en nedtapping på 4 meter vil de sentrale delene av magasinet være dekket av vann, mens strandsonen vil være tørrlagt. Magasinet er forholdsvis langgrunt slik at det vil være et nokså betydelig areal som blir tørrlagt. Baklidammen vil

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 22 95 95 95, Internett: www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Abels gate 9
7030 TRONDHEIM

Region Nord
Kongens gate 52-54
Capitolgården
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvegen. 1B
6800 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

tappes ned 2 meter fra normalvannstanden. Beregnet vannvolum for baklidammen er 429 000 m³ og gjenværende volum ved nedtapping på to meter vil være ca. 290 000 m³. I nedtappingsperioden er det planlagt at det skal slippes normal vannføring fra begge dammene. Minimum vannføring ut av Theisendammen skal ifølge søker, være 40 l/s.

Høring

På grunn av sakens begrensede omfang har den ikke vært kunngjort lokalt. NVE har sendt saken på høring til Fylkesmannen i Trøndelag og til Trøndelag fylkeskommune og mener at den er tilstrekkelig belyst gjennom dette.

Fylkesmannen i Trøndelag uttaler i brev av 15.10.2019:

«...»

Fylkesmannens uttalelse

Fylkesmannen svarer her begrenset til eget sektoransvar, hensynet til anadrom fisk og forurensning.

Nedtapping uten avbøtende tiltak er i de fleste tilfeller skadelig for laksefisk på denne tiden av året. Laksefisk gyter i perioden medio oktober – medio desember. Noen timer vannføringsendring kan være nok til å gjøre stor skade. Endringer i vannføring, vannstand og vannkjemikalier kan gi endringer i atferd eller ytre fysiske faktorer som øker risiko for dødelighet hos laksefisk (fisken hindres i å vandre og finne sine plasser i vassdraget, økt tetthet gir risiko for økt aggressiv atferd som igjen gir økt sårdannelse og sykdom, eksponering for rovdyr, skader på rogn som tørrelegges osv.).

Vi har forståelse for at det er mange hensyn å ta i forbindelse med et slikt tiltak i et tett befolket område, men det må i framtida sikres (i myndighetskrav og internkontroll) at denne typen tiltak gir en så liten negativ påvirkning på anadrom laksefisk, bever og andre vannlevende organismer som mulig. Blant annet bør denne typen vassdragstiltak omsøkes i god tid i forvegen for å sikre optimalt gjennomføring. Planer for vedlikehold bør lages etter en standard som tar hensyn til natur, og planer bør legges fram for NVE i god tid slik at det er mulig å gjennomføre tiltak på gunstigste tidspunkt på året.

Det er bra at kommunen har gjort risikovurderinger og lagt opp til avbøtende tiltak for å kompensere for manglende vannføring på anadrom strekning. Rutinemessig tilsyn må føres med vannføringen og av- og påkobling av nettvann til anadrom strekning. Det forutsettes at eventuelle tillatelser til å forurense foreligger (hvis dette er aktuelt) og at en har rutiner for anlegg og verkstedplasser, jf. kravene i regelverket. Dette blant annet for å unngå akutt forurensning.

Vi minner om at prinsippene i naturmangfoldloven § 8-12 skal vurderes i alle vedtak som gir virkning for natur.

...»

Trøndelag Fylkeskommune uttaler i brev av 16.10.2019:

«...»

Trøndelag fylkeskommune er som vannregionmyndighet opptatt av å sikre at alt arbeid som berører vann skal ivareta hensynet til opprettholdelse eller forbedring av vannforekomstene.

Tiltaket må vurderes i henhold til Regional vannforvaltningsplan for vannregion Trøndelag 2016-2021 og vannforskriftens §§ 4 – 7.

Baklidammen, vann-nett-ID 123-37341-L, og Theisendammen, vann-nett-ID 123-37334-L, inngår i arbeidet som planlegges. Vi anmoder om at kommunen alltid viser til vann-nett-ID i saker der vann berøres.

Dammene tilhører Ilavassdraget og har utløp i Ilabekken (ID 123-630-R), som er påvirket av reguleringen. Dammene er registrerte som SMVF (sterkt modifisert vannforekomst), og har miljømål «godt økologisk potensial» og «god kjemisk tilstand».

Vannregionmyndigheten mener SMVF-statusen er feil for de oppdemte innsjøene i Ilavassdraget og vil anbefale nytt standard miljømål for naturlige vannforekomster for disse i pågående rullering av vannforvaltningsplanen. Dammene er over 100 år gamle og uten betydelige vannstandsreguleringer, og kvalifiserer dermed for vurdering som naturlige vannforekomster. Dette kommer vi tilbake til.

Vi minner om at gjeldende SMVF-status er grunnlag for saksbehandlingen, men at SMVF kun har betydning for de fysiske forholdene som er påvirket, f.eks. vannføring, og ikke f.eks. biologiske parametre som fisk som skal oppnå standard miljømål.

En kunne tenke seg at en valgte å fjerne demningene og videreføre det åpne bekkeløpet i nedre del av Ilabekken. Men dammene fungerer i dag som en viktig regulering av vannføringen i vassdraget, tillegg til den samfunnsnytt de store åpne vannflatene har både sommer og vinter for Trondheims befolkning og dyreliv.

Kommunen har gjennomført flere tiltak inneværende planperiode for å bedre miljøtilstanden i Theisendammen og Ilabekken. Ilabekken har dårlig miljøtilstand og det er derfor viktig at det ikke skjer en videre forringelse.

Vi anser rehabiliteringen av dammen som en midlertidig endring av miljøtilstanden, jf. vannforskriftens § 11, og dermed ikke i strid med miljømålene i vannforvaltningsplanen. Kommunen må besvare vilkårene etter § 11 i saken. Forholdet til fastsatt miljømål for Ilabekken iht. § 4 bør også vurderes i saken.

Rehabiliteringen er kortvarig og vår vurdering er at der samfunnsmessige fordeler er større enn de økologiske ulemper. Vi støtter derfor rehabilitering – midlertidig nedtapping av Baklidammen og Theisendammen i Trondheim kommune med de forbehold som er nevnt ovenfor.

...»

NVEs vurdering

NVE kan gi tillatelse til midlertidig avvik fra normalvannstanden etter vannressursloven § 8 når formålet er nødvendig reparasjons- og vedlikeholdsarbeid. Tiltaket faller etter vårt syn inn under dette formålet.

Theisendammen har et nedbørfelt på 8,7 km². Data fra NVEs lavvannsapplikasjon NEVINA viser at middelvannføringen fra nedbørfeltet er estimert til 164 l/s og har en alminnelig lavvannføring på 46 l/s. Dammen har et overflateareal på ca. 0,08 km² og har et magasinivolum på 328 000 m³. Flomverdiene for Q₂₀₀ er beregnet til 8,2 m³/s og Q_m er beregnet til 2,8 m³/s. Nedtapping på 4 meter under HRV for Theisendammen og 2 meter under HRV for Baklidammen, er antatt skal ta ca. en uke ifølge tiltakshaver. NVE vurderer at det under nedtapping av dammene ikke blir flomskade nedstrøms da kapasiteten til

bunnluka for Theisendammen er ca. 2 m³/s (ved HRV) ved full åpning, som er vesentlig lavere enn en middel flom.

Dammene benyttes mye til rekreasjon og friluftsliv og disse interessene vil bli noe negativt berørt i nedtappingsperioden. Da tiltaket er kortvarig og viktig av hensyn til damsikkerhet, vurderer NVE at det ikke trengs avbøtende tiltak for denne typen aktiviteter.

Det er vanlig brunørret på strekningen og i nedre del av Ilabekken går det opp sjørørret. I tillegg vandrer det trolig ål opp i Theisendammen og Baklidammen. Theisendammen og Baklidammen ble rotenonbehandlet høsten 2016 for å fjerne fiskearten mort. Som en følge av rotenonbehandlingen døde all fisk i dammene og i bekkestrekningene nedstrøms. Det gjennomføres, ifølge tiltakshaver, bevaring og kultiveringstiltak for å utvikle ørretbestanden i hele vassdraget. NVE vurderer at kommunen har god oversikt og en god plan for å ivareta fiskebestandene i hele vassdraget under nedtapping av dammene. Vi støtter Fylkesmannens uttalelse om at det rutinemessig må føres tilsyn med vannføringen og av- og påkobling av nettvann til anadrom strekning for at utilsiktede effekter ikke skal oppstå i perioden hvor dammen er nedtappet.

Når det gjelder annet dyreliv, er det nevnt i søknaden at det trolig er bever i tilknytning til både Theisendammen og Baklidammen. Etter sist nedtapping av magasinene i 2017 blir det opplyst i søknaden, at beveren flyttet fra Baklidammen og etablerte seg i Kobberdammen. En nedtapping vil tørlegge eventuelle beverhytter ved de to vannene, og trolig gjøre det vanskelig for beveren å oppholde seg i her, inntil dammen er fylt opp til normalvannstanden. NVE er klar over at det ved nedtapping av dammer blir utfordringer med å ivareta bever, men arten er robust og vil i de fleste tilfeller flytte til en bedre lokalitet. Skulle det vise seg at beveren får problemer med mattilgangen gjennom vinteren som følge av tiltaket, kan foring avbøte problemet. Vi opplyser om at tiltakshaver har et særlig ansvar for å gjøre belastningen på dyrelivet i tiltaksområde minst mulig jf. § 3 i dyrevelferdsloven og § 15 i naturmangfoldloven.

NVE mener at vurderingene er i tråd med prinsippene i naturmangfoldloven som skal ivaretas når vedtak treffes, jf. naturmangfoldloven §§ 8-12. NVE vil i den forbindelse påpeke at tiltaket er midlertidig og strengt nødvendig for å kunne gjennomføre sikring og vedlikehold på Theisendammen. NVE kan heller ikke se at tiltaket er i strid med forvaltningsmålet for arter eller økosystemer, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

NVE mener at en midlertidig senkning av Theisendammen og Baklidammen ikke er til varig skade eller ulempe for noen kjente allmenne interesser. Tiltaket er til ulempe for friluftsliv og biologisk mangfold i perioden dammene er nedtappet. Trøndelag fylkeskommune og NVE vurderer at tiltaket er viktig med hensyn til damsikkerhet. NVE vurderer derfor at fordelene med den midlertidige nedtappingen er større enn ulempene for allmenne og private interesser.

Konklusjon

NVE gir tillatelse til at Trondheim kommune kan senke vannstanden over en periode på inntil fem måneder i perioden 28.10.2019 til 28.04.2020.

Tillatelsen er gitt i medhold av vannressursloven § 8.

Tillatelsen blir gitt på følgende vilkår:

- Kravet til minstevannføring ut av Theisendammen på minimum 40 l/s til Ilavassdraget skal overholdes i hele anleggsperioden, også under oppfylling til ny normalvannstand.
- Alle vannføringsendringer skal skje med myke overganger.
- Det skal føres protokoll over vannstanden i magasinet i det tidsrommet vannstanden er under LRV.
- Perioden med vannstand under LRV må gjøres så kort som mulig. Oppfylling til normal vannstand skal skje så raskt som mulig etter at arbeidene er avsluttet.
- Nedtappingen skal kunngjøres én gang lokalt før nedtappingen starter.
- Det må informeres om nedtappingen og farene dette eventuelt kan medføre på skilt og i andre informasjonskanaler før, i og etter anleggsperioden, til vannet har nådd normalvannstand. Kommunen må opprette en beredskapstelefon i forbindelse med tiltaket, der allmennheten kan melde fra om utilsiktede virkninger.
- Ved overtredelse av de fastsatte bestemmelsene gitt i loven eller i medhold av loven, plikter konsesjonæren etter krav fra NVE å bringe forholdene i lovlig orden. NVE kan fastsette tvangsmulkt ved overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre bestemmelser med hjemmel i lov.
- NVE forutsetter at Trondheim kommune har ordnet de privatrettslige forholdene som eventuelt måtte bli skadelidende av tiltaket.

Om klage og klagerett

Dere kan klage på denne avgjørelsen til Olje- og energidepartementet innen tre uker fra det tidspunktet underretningen er kommet fram til partene, jf. forvaltningslovens kapittel VI. Klageretten er begrenset til parter (grunneiere, rettighetshavere og konsesjonssøker) og andre med rettslig klageinteresse (hovedsakelig organisasjoner som representerer berørte interesser).

En klage skal begrunnes skriftlig, stiles til Olje- og energidepartementet og sendes til NVE. Vi foretrekker elektronisk oversendelse til vår sentrale e-postadresse nve@nve.no.

Med hilsen

Rune Flatby
direktør

Gry Berg
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Intern kopi:

Kopi til:

Fylkesmannen i Trøndelag
Trøndelag fylkeskommune